

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre 6 frt.
Félévre 3 „
Negyedévre 1 frt. 50 kr.

Bérmintetlen levelek csak ismert kezektől fogadtnak el.

Írókat nem adtnak vissza.

Egyes szám ára 20 kr.

A nyil-térben minden garmond sor díja 20 kr.

ZEMPLÉN.

Hetnap, főtekintettel e megye szellemi és anyagi érdekeire.

HÍRDETÉSI DÍJ:

Minden egyes szó után
100 szóig 2 kr.
Azonfeül 1 „

Kiemelt, díszített s körzettel ellátott hirdetésekért törmérték szerint, minden négyzet centiméter után 3 kr. számítatik.

Állandó hirdetéseknel kedvezmény nyújtatik.

Hirdetések a „Zemplén” nyomdájába küldendők.

A vasárnapi munkaszünet.

Többé kevésbé mindannyian munkára vagyunk utalva. A paloták kényelemben uszó lakójától egész le az utolsó kunyhó nyomorban sinlődő napszámosáig tapasztaljuk azon elvitázhatatlan tény, hogy a munka nélkülözhetetlen élettető eleme az emberiségnek. Csak a kivételben van különbség. Ugyanis, míg az egyik íróasztalhoz görnyedve végzi a testet és lelket fárasztó munkát, addig a másik nem kevésbé terhes kézimunkát végez. Az ember teste mozgást, változtatást kíván, mit a célirányos munka eszközöl legeredményesebben. A munkának pedig többé kevésbé fárasztó hatása van, a mi azután ismét egy más szükségletet ébreszt, t. i. a nyugalom utáni vágyat. — Csak munka után édes a nyugalom, mely magában véve tespedést, tünyságot idézne elő.

Nézzük csak azokat, kik a szerencse minden javaival meg vannak áldva, úgy, hogy az oly sokak által ohajtott édes semmittevésben tölthetnek életüket, nézzük csak foglalkozásaikat, kevés kivétellel bizony csaknem mindnyájánál bizonyos dolog üzését tapasztaljuk, mely a testet egyhangu nyugalomból kiemeli s bizonyos faradalmak keresésére készíti; lett légyen ez azután szellemi vagy kézi foglalkozás, avagy utazás, lovaglás, vadászat s több eféle, melyek mint a munka, szintén többé kevésbé fárasztó visszahatással vannak a testre.

Azért napjainkban a becsületes munka bár miféle ága nem tekintetik szégyenletes kereseti forrásnak. Ime a szentírásban feltaláljuk, hogy munkára utasította az Ur első szülőinket, mondván: „Orczád veritékével eszed a kenyeret.” (Gen. III. 19.) de ebből az is kiténik, hogy életteher lett az embernek a munka. Az ember életének fentartására, szükségleteinek fedezésére munkálkodnia kell, minek folytán a munka-felosztás különbözősége szerint, egyik ember a másikkra van utalva és méltán senkit sem sujt a tár-

sadalom jogosabban megvetéssel, mint ki dologtalanul él, — nem véve ki azokat sem, kiket anyagi jólét, gazdagság sat. a munka kényszere alól felmentenek.

Innét merül fel napjainkban azon társadalmi kérdés, — melyet téves irányba miatt bajnak s nevezhetnénk — hogy a munkás osztály a társadalmi élet bármely terén már egyszer kellő figyelemben részesíttessék. — De épen e munkás osztály — midőn minden elválasztó korlátot lerombolni akar, s emberi jogait hangosan követeli — a munka szolgátságában görnyedez s gyászos következményeit tulkapások által mintegy önmaga provocalja.

Napjainkban a ki megélni akar, annak ugyancsak becsülettel helyt kell állni és megfogni a dolog végét s ép azért sokan a körülmények nyomásának különböző kényszerítő helyzete folytán, szívesen áldozzák fel kínáló szabaddíjüket is munkára és teszik az éjt nappallá, hogy önmaguk és családjuk számára a szükségleteket megszerezzék. Szép a buzgalom, dicsérendő a törekvés, hogy ha helyes szándékból történik, de épen ez által esnek sokan szomorú végletekbe, melyek gyászos következményeit mi hamar tapasztalni kénytelenek.

Nem ritkán jelenség, különösen nagy városokban, hogy vásár- és ünnepnap ép úgy munkálkodva látjuk a munkást, mint mint hétköznap. Történjék a legnemesebb szándokból — de határozottan kárhóztatandónak tartjuk még azon esetben is, különösen a vasárnapi munkát. Mert bizony emberek vagyunk, testből és lélekből állók, mely alkatrészek mindegyike megkívánja mindama eszközök és módok igénybe vételét és alkalmazását, melyek kívánalmainak megfelelnek vagy léteire okvetlen megkívánatnak.

Vegyük csak az emberi testet. Bárminő, de különösen egy hét nehéz munkája után, mint sóvárog az erőgyűjtés bármilyen módja után, mit különösen a nyugalom vagy valamely szórakozás nyújt.

Nézzük csak az oly embert, ki hat napon át folyton dolgozott, tán az egészségét jól megviselő munkát végzett és tán épen valamely elzárt, fojtott levegőjű helyiségben. Eljön a vasárnap. Mig mások szokott napi foglalkozásukat veszik fel, addig emez kimegy a szabadba, vagy családja körében nyugalomnak szenteli idejét. Kibontakozva a megszokott foglalkozás egyhangúságából, mely megelégedést olvasuk le arcáról, mily fesztelen jókedvben tölti a nyugalomra szánt napot, s másnap testben-lélekből megjavulva ismét felveszi a munkát, s megelégedéssel teljesíti, mert a félbeszakítatlan erő kifejtés nincs visszahatással egészségére.

Mig ellenkezőleg az oly ember, ki folytonos munka közben meríti ki erejét, nem vévén figyelembe semmiféle nyugalnapot, s mellőzvé az egészségi tekinteteket, csak a megélhetés módját tartja szem előtt: tapasztalás szerint az ily actio, reactio fog szülni. Mert nemcsak a vallási intézmény gyanánt tekintjük a vasárnapi munkaszünetet — habár Mózesnek böles intézkedése: „hat napon át dolgozatok, de a hetedik napot pihenésre szenteljétek” minden tekintetben méltó a megfigyelésre — hanem egészségi szempontból is, melynek figyelembe nem vételének tudhatjuk be a munkás osztály elsatnyulását, szerzi bajait, melyek folytán annyian munkaképtelenné válnak; továbbá a növekvő halálzási arányt, mert bizony a vasárnapi munkaszünet mellőzésének még sokan életükkel is adóznak. A vasárnapi munkaszünet fontosságáról Warren amerikai orvos következőleg nyilatkozik: „Tapasztalásom szerint azok, kik hozzá szokták a vasárnapot nemes szórakozásra szentelni, s e napon minden szellemi gond és testi munkával felhagyni, hétköznapon át legnagyobb kitarással győzték a munkát. Meggőződéseim, hogy ezek hat napon át többet és jobban dolgoznak, mintha hét napon át megaszkitás nélkül munkálkodnának.”

(Vége köv.)

TÁRCZA.

A visszatért.

Szállj le, szállj le csendes alkony,
Jöjjetek fel csillagok!
Ti meg rezgő nyárfalombok
Lengjétek, suttogjatok!

Én, kit a sors évek óta
Üldözött, vert, hányt, vetett,
Megpihenni, megnyugodni
Itt kerestem enyh-helyet.

Itt, hol egykor játszadoztam
S a lepkéket üldözém,
Mig apám, anyám két karja
Védőleg hajolt fölém.

Óh, ti boldog gyermekévek,
S játszva töltött vig napok!

Lelkem újul, szívem éled,
Hogyha rátok gondolok.

Milyen boldog voltam akkor,
S mily szép volt egész világ!
Tán felhő se járt az égen
S el se hervadt a virág!?

Most? azóta?!... óh azóta
Egyre küzdök, szenvedek,
Szép világom elboríták
A bú-, baj-, gondfellegek.

De én még se csüggedek, mert
Van reményem és hitem;
Hogy leszek még boldog egyszer
Rendületlenül hiszem.

Szállj le, szállj le csendes alkony,
Jöjjetek fel csillagok!
És ti rezgő nyárfalombok
Lengjétek, biztassatok!

GÉRE CZ ANTAL.

Vörösmarty,

a lélek halhatatlanságról.

Irodalmunknak egyik nemes szelleme, a felsemü, de tisztán látó Kölcsey Ferenc az mondja, hogy „semmi csincs, mi az emberi szívet annyira fölemelhetné, mint az Istenség nagy gondolatávali foglalkozás;” ez okozhatta azt, hogy a lélek halhatatlanságának eszméje annyi elmét foglalkodtatott már korunkig, hogy kifogyánk az időből, ha azon műveket fel akarnók sorolni, melyek arról szólnak. Czelünk nem az, hogy a fölött újabb adatokkal vitázzunk; nem is tesszük azt tehát; de mert a legújabb kor némely külföldi tudósa annak tagadásával akar magának hirt, s művének nagyobb kelendőseget szerezni, helyén valónak látjuk költő királyunk ide vonatkozó nyilatkozatainak egy részét összefűzni, s azokkal megismertetni, kik a divatos eszméknek minden mélyebb megfontolás nélkül amugy könnyedén, nemcsak hitelt adnak, de azokat, legyenek jók vagy rosszak, utánkegyve, terjesztik is.

Tesszük ezt azért is; mert Vajda Péter szerint is: „Van egy kor, melyben a gyanútlan sziv semmiben nem kételkedik” s elfogadja a mérget rejtő édes falatot; de tesszük ezt azért is, mert nemcsak hazai tudósaink némelyikénél, de a legifjabb költői nemzedék egyik vagy másikának művében is találunk már oly hangulatot és kifejezést, mely, mig korunké

HÉTRŐL-HÉTRE.

(Hír és vegyes rovat.)

X A jövő évvel lapunk tizedik évfolyamába lép. s ezzel kell hogy egyszerűsödjen a nonum prematur in annum igényei is életbe lépjenek. Mi nem lehetünk oly szerencsések, mint a mostani miniszterelnök, aki az annyi felől jövő támadások dacára sem fáradt még ki a kormányzásban, mert mi bizonyára kedvezőbb mérleget állíthatnánk össze sáfarkodásunkról, de amidőn annak évről-évre való fenállhatása, anyagi erőnk is teljesen igénybe vevé, (minek folytán a lapot inkább csak tengődöttünk), talán most még sem eshetünk azon szigorú bírálat útjára, mely egy irodalmi vállalat létjogosultságáról ítéletet hozni hivatva van. Előfizetőink száma tíz év alatt, a legkedvezőbb években sem haladta meg a százötvenet, míg a kiadás költségei, a nyomdai kellekék folytonosan emelkedő árai mellett, ránk nézve mind súlyosabbakká váltak. Ez abnormis helyzetet egyrésztől ránk nézve megszüntetni, másrésztől pedig meggyéknben az időszakos sajtó működését, permanenssé tenni s elterjedésének minél szélesebb kört teremteni, ma már komoly feladatunkká vált. Ezt pedig csak úgy tehetjük, ha lapunk körébe oly szellemi erőket vonunk be, kiknek munkásságuk kellő garanciát nyújtanak arra nézve, hogy a feladat: egy minden tekintetben közszükséglet pótló megyei közlönyt létesíteni, már legközelebb megoldásuk E cél elérése, természetesen magával hozza azt: hogy a szerkesztőségnek változás álljon be annyiban, hogy annak teendői megosztassanak, s hogy rendes belmunkatársak segítségével szakszerűen lehessen megfelelni a közérdekek mind megannyi kívánalmainak. Erre nézve most csak annyit hozunk nyilvánosságra hogy szerkesztő társul, a minden szép és jóra törekvő, s azokat előre vinni is tudó fiatal ügyvédet Hornyay Kálmánt volt szerencsénk megnyerni s általa több oly tehetségeket, kik irodalmi nireaun állva, általánosan jó hangzású névvel bírnak s azzal bárminő lapnak is tekintélyt kölcsönözzenek. A irodalmi erőkből eképe megifjulású „Zemplén” mutatvány száma a jövő december hó első hetében fog megjelenni az előfizetési felhívással, a mikor már abban a helyzetben is leszünk, hogy munkatársaink névsorát szintén közzétehetjük.

A szüretelést még tulajdonképen még meg sem kezdtük, s már is végére jutottunk. A csaknem két hét óta tartó folytonos, lehet mondani: a szőlőtermést általánosan tönkretette. Keserű és fájdalmas érzéssel írjuk le e sorokat, mert bennök, nem nagyitunk, az anynyi csapást ért Tokaj-Hegyalja halotti jelentését tegyük közzé. Azt a lehangoltságot, mely most e vidéken uralkodik, nem lehet kifejezni. A rém: hogy véginségre jutunk, nem falra festett ördög többé, de teljes meztelenségében előre toladó valóság. Ki tudná e csapás által előállt veszteségek súlyát megmérni most? Hiszen

akar lenni, a lélek halhatatlanságát tagadni nem tartja költőhöz méltatlan és lealáznál.

Minden haladás, mi az emberi szellem felsőbb származására utal, kedvesen hat kedélyünk és lelkiünkre, de megvaljuk, hogy az a tan, mely csak addig tartja életben lelkünket, míg gyomrunk műhelyében munkálkodhatnak a szervek, sem meg nem nyugtathat, sem pedig haladásnak nem kürtölhet.

E tan, mint hajdan, úgy most is, nemcsak szeretetlenséget árul el, de veszélyes is; mert azok, kik így szólnak: „Nincs gondolat viló nélkül” nem akarnak mást, mint lerántani az ember képéről az isten-arcot akkor, midőn a magában tehetetlen anyagot istenítik. Azt akarják e jó urak tagadni, mit a történelem s Lücken szerint a világ teremtésétől fogva minden nép hitt csak azért mert lényünk mindenkor vágyott és vágy egy jobb hazába, hol hitünk szerint nincs csalás és aljas érdek, mely elnyomhatná az igazságot s kigunyolhatná a szép erényt.

S valóban, ha azon új apostolok tana lenne az igaz, kik „a világosság és tudomány monopoliáját kizárólag a maguk részére veszik igénybe”, állítván, hogy az ember nem áll test és lélekből, hanem, mint az állat, gép, mely, ha működését végezte, a rozsdá és molyok tanyája lesz egészen: akkor az Isten, üres szó, nincs különbség a jó és rossz között, nincs szép és rút, ezt pedig maguk sem hihetik. S kérдем, ha életünk legfőbb s egyedüli célja az élvezet, lehet-e szó jutalom és büntetésről a lélek és testnek holtunk után való elmállása mellett? Mi úgy a jog, minek a műveltség és társadalom? Kérдем: nem agrém-e úgy minden vallás?

milliókra megy az. De ki tudna ezekkel szemben vigaszt is találni: hogy a veszteség kiheverésére legalább még reményben ringathatná magát a jobb jövő iránt már minden hitét elvesztett hegyaljai bortermelő?! Senki, senki! — E sorok írásakor is szakad az eső s a közel vidékről bejött szedők serege térdig lucskosan vonul végig utcáinkon, és siet haza a meleg tűzhelyhez. Megtörténhetik, hogy az eső megálltával, munkás kéz hiányában, még a netán megmaradt kevés gerézd is ott vész a tőkén, s a borházakba kivitt hordókat üresen kellend haza szállítani maró gunyjaúl az emberek költsége szorgalma és fáradtságának. — Így válik a komédia siralmas tragédiává, de a dobot azért folytonosan ütök, pedig hangja sehogyszem válik be a sirás kíséretének... Hanem hát azzal nálunk nem igen törődnek, a „suprema lex” nem ismer sem kivételt sem kivételeességet, s részvéte mindössze is azon jó tanácsig terjed: hogy akinek a foga fáj, tartsa rajta „nyelvét.”

A bíróság lefoglalt tisztii illetmények kiszolgáltatása. Gyakran előfordulnak esetek, hogy az adóhivatalok a bíróság lefoglalt tisztii-illetményeket a végrehajtást szenvedett előjáró hatóságának utalványára nélkül szolgáltatják ki a hitelezőknek. Mnt-hogy ezen eljárás a törvények és szabályokba ütközik, ennél fogva a pénzügyminiszter szoros kötelességüké tette az alárendelt pénztáraknak, hogy csupán bírói utalványra semminemű letiltott tisztii-illetményt ki ne szolgáltatassanak mindaddig, míg a végrehajtást szenvedettnek előjáró közigazgatási hatóságától az arra vonatkozó utalványt kézhez nem veszik. Ezen szabály a magánfelek számára kiutalt s bíróság lefoglalt illetményekre is kiterjedt, melyek csak az utalványozó hatóság engedélyre folytán szolgáltathatók ki a hitelezőknek.

A posta utalványok díja jövőre a következőképp állapított meg: 5 frtig 5 kr., 5—10 frtig 10 kr., 10—150 frtig 20 kr., 150—300 frtig 30 kr., 300—500 frtig 50 kr., 500—1000 frtig 1 frt, 1000—2000 frtig 1 frt 50 kr., 2000—3000 frtig 2 frtot, 3000—4000 frtig 2 frt 50 kr., 4000—5000 forintig 3 forint.

Mehner Vilmos kiadásában megjelentek: „Monte-Christo” és „A világ ura” című regényeknek 9—13. füzetek. Minden egyes füzet ára 25 kr. ezen felül a kiadó előnyös feltételek mellett a regény megrendelőnek jutalomképeket ad.

Magyarország és a nagyvilág 43-ik száma a következő tartalommal jelent meg. Tartalom Szöveg: † Dupanloup püspök. — Halottak napján. Költ. (Pósa Lajos.) — Egy agg magyar színész életéből. Irta: Balogh István. (III. folytatás.) — A tapolczai nyilásnál. Rajz a Dunántúlról. (Sümei Kálmán.) — Boszniából. — Egy egyiptomi királyleány. Történelmi reg. (Irta: Ebers György.) Vége. — Vasárnapi levél. (A fölrepitő. — A megkötött léghajó.) (Porzó.) — Kihallgatáson. (Forgó János.) — Pénzügyi levelek. (Wágy Aurél.) — Különfélék. — Betűrejtvény. — Sakkfeladv. — Szerkesztői üzenetek. Rajzok: Dupanloup püspök. — Kihallgatáson. — Boszniából: Átgázolás a Boszna vizén Lipacznál, szept. 4-én. Bosnyák foglyok Olmützben.

Minek így a szív keblünkben kimagyarázhatatlan érzelmekkel? Nevelés vagy így részvét, mely a harcforgetegében sérültek sebeit oly édes készséggel sietsz bekötözgetni?

De nem szövéim tovább ez eszméket! Ezek is eszmélthetnek már annyira, hogy kétségbe vonjuk állításuk igazságát azoknak, kik Epikur régen elítélt tanait az újabbakéival nemcsak fölelevenítetik de nyegle dölyffel hirdetik is.

Higgyen nekik a dőre, én mig megfigyelem a tudomány haladásait, azokkal tartok, kiket a gondviselés az emberiség vigasztalóul támaszt és adott, felruházván őket szerető szívvvel és oly lélekkel, mely fel bír szállni a nap birodalmán túl s vakondokknak hagyja a porondot.

Minden tudomány szép, köztük a természetbölcselet is, de csak addig, míg a látottak szépségeiből vont tanúság fölemel ahoz, ki, nagy költőnk szerint ír, önkézüleg írta magasztos képét alkotmányába.

Van határa a tudásnak is. S ha elfárad is ennek utain a véges, épen azért a végtelen lényegébe nem látható emberi ész, érezheti azt, mit már többekkel, Horác, a római költő aként fejezett ki, hogy nem hal meg soha, mert lelke hatyu-kép felszáll az Isten trónusához. S még vele a pogány kor mélyebb és magasb szellemei hirdetik a lélek halhatatlanságát: addig a kereszténység legnagyobb szellemei szt. Ágostonnal tanítják azt, mit a világ világossága isteni ajkaival hirdetett és kinhalálával megpecsételt.

(Folytatjuk.)

Csarnok.

Elválás és viszontlátás.

— Anyám emlékének. —

Sokszor ölelt anyám dobogó kebléhez,
S elmondta ezerszer: mily fájdalmat érez;
Aztán megcsókolta még egyszer homlokom,
S elmentem hazulról, elhagytam otthonom.

Messze jó anyámtól... mentem a világba,
Szenvedtem is sokat, de csak Isten látta.
Anyám leveleit reszkető kéz írta,
S benne minden szócska fiát haza hívta.

Ő szenvedett otthon — fia tőle távol —
És a vigaszt várta a viszontlátástól.
Számolta az órát, számolta a percet,
Midőn édes fia újra otthon lehet.

Ólomlábom járt a lassan menő idő,
Mert a viszontlátás percze nehezen jő;
Végre eljött a nap, eljött a pillanat,
Midőn az ifju majd anyjának csókot ad.

Oh bár ne jött volna ez a nap sohasem,
Nem volna úgy telve bánattal a szívem.
Édes jó anyámat már csak halva láttam.
Beszédese ajakát kihülve találtam.

Lábaim inogtak, reszketett ajakam,
Ölelni tárt karom lehullott lankadtan.
Öröm helyett bánat, élő helyett halott!
— Oh az Isten ily nagy kint miért is adott?

Miért is hagytam el, minek is mentem el,
Mégvalhattam volna talán enszívemmel?
A midőn elhagytam fájó szívvel házunk,
Jó anyám érezte, hogy örökre válunk.

Érezte, hogy ez lesz legutolsó csókja,
A melyet fiának most ad bucsuzóra;
Érezte, hogy szívünk örökre elválik,
És nem látjuk egymást a feltámadásig.

Rácz István.

Historiai képek a magyar régmultból.

VI.

Az egyesült ruthén és kun hadakon győzedelmes és honfoglaló őseink ruházkodására nyilván, s az ebben követett fényezésre pedig csak úgy implicite, érdekes tanubizonyosságul szolgál a Kiónél kötött békeszerződés egyik passusa, mely is Anonym szerint) így szól: „Álmos vezér övével tanácsot tartva úgy bocsátotta vissza a ruthénok követeit, hogy a vezérek és előkelők adják tuszul fiaikat, fizessenek esztendőnkint tizezer marka aranyat, s ezen felül eleséget, öltözetet és mást, ami szükséges adjanak... Továbbá: „... tizezer markát, ezer lovat ruthén szokás szerint ékesített nyereggel és fékkel, száz kun gyereket, negyven teherhordó tevét (?), menyét és nyest bőrt szám nélkül és más sok ajándékot adjanak... És még világosabban, amidőn a lodoméri vezér hódolatát beszéli el, így emlékezik: „... a lodoméri vezér kétezer marka ezüstöt, száz marka olvasztott aranyat számtalan bórrel és kacagánnyal és háromszáz lovat nyergestől, fékestől, huszonöt tevét és ezer ökröt teher hordani és más számtalan ajándékot mutata be mind a vezérnek, mind előkelőinek...”

Nem voltak tehát ősapaink meztelen vadak s gazdátlan kőszajuhok, mint Schlözer ur oly felületes hegykeséggel szereti őket nevezni. Mert azon körülményből, hogy folytonosan vándoruton levén, a meghódolt vagy legyőzött ellenektől ruhaneműeket is sarcolnak, csak a rövidlátó és ferdénitelő fogja azt következtetni — ugymond művelődés történelmünk érdem koszoruzott uttörő írója¹⁾ — hogy a méhköpi rajzásához hasonló s a honfoglalás öntudatos vágyától vezérelt népnek nincsen saját öltözete „vagy mi több, azok nem szoktak ruhát viselni.”

Sőt ha névtelen Jegyzőnk főntebb közölt s minden tekintetben megbízható közleményeit kiváló figyelemmel kísérik, egyéb s oly dolgok is tárulnak szemünk elé, melyek — jöleső arrogantiával mondhatjuk — az ősmagyar ruházkodásban nyilvánuló műzslés páratlan fény- és pompaszeregetének frappans bizonyítékai.

Anonym számtalanszor, Kézay Simon mester ismételtelen emlegetik, hogy honfoglaló s kalandorszomjas dédapaink csak úgy vékaszámra méretik maguknak a nemes fémeket, becses érczeket s drágaköveket. Vajjon mire való volt nekik mindez? Talán arra, hogy a hadi vitézség által tündöklő egyének jutalma legyen; vagy, hogy henye perceiket

¹⁾ Lásd Szabó K. fordítása: „Béla király névtelen jegyzőnek könyve a magyarok tetteiről” IX. X. és XI. fejeze 15—17. lapon.

²⁾ Kerékgyártó Árpád budapesti egyetemi tanár ur.

azok latogatásával töltsek be s kincssóvár szemeket azokon kapzsi örömmel legettessék? . . . Körántsem. Csak éppen arra való volt mindaz, hogy eredetileg reájok ragadt s a szomszédos gazdag népségek látása által csak elkényeződve dédelgetett pompa hajlamuk csillogó ékességül szolgáljon. Maguk a külföldi krónikák egész ámulattal regisztrálják, hogy pl. a magyar hadnagyok augsburgi útközük alkalmával (955) drága és súlyos arany-nyakláncokat viseltek; hogy pompás ruházataik a közbeszövítt arany-szálaktól csakúgy tündökölték; sőt szinte gyermekies tulságba átsapva, ruhájuk alsó szegélyén még arany csörgők s csengetyűk is ékeskedtek.

E csörgők s csengetyűkben. kétségkívül, már az izlés különködése nyilvánul. Különködő círálkodás pedig a ruházatban éppen az, ami az inyenkedő válogatás az étkezésben. Egyik sem keletkezik csak úgy — ex abrupto.

Azért újabbkori tekintélyeink is mind azt állítják, hogy balgaság vitatni, mintha őseink a pompás és díszes nemzeti viseletet csak honfoglaló vándorlásuk közben hevenyésztek volna minden egységes ősi eredeti elv-s ennek következetes és nemzedékről nemzedékre átörökölt nemzeti szokaslata nélkül.

Kerékyártó Á. ur e tárgyra vonatkozólag szóról-szóra így ír: „Ha az öt évi s részben sivatag pusztákon vándorló magyarnép a ruhákból ki is fogott, ezen meg nem ütközhetünk, és ha beköltözésükkor a letelepülés kezdetén ruhaneműek kiszolgáltatására is kötelezte a legyőzött népeket, ez csak a szükségletnek első pillanatra fődözsmódját tanúsítja; azt ellenben, hogy a magyarok azelőtt rendes öltözetet nem viseltek . . . nem bizonyítja. . . .“

Már mikor Zalán oly nagy göggel s kicsinylő hebehurgyasággal honfoglaló apáinkra üzen, hogy a Bodrog szomszédos mezeit átlépni ne merészeljék; tudvalevőleg Árpád fejedelmi ajándékkal felél s a becses tárgyak között ott találjuk a fővezérné küldeményeit is; mert mint Anonym mondja³⁾: „Árpád vezér tanácsot tartva, azon módon küldte követeket Zalán vezérhez és küldte tizenkét fehér lovat . . . és a vezérnének . . . tizenkét hölgymenyét- és tizenkét nyuszt-bőrt és tizenkét aranyos köntöst . . .“ És így ki kételkedhetnék afelett, az egykorúak tanúságára hallgatva, hogy őseinknél a díszes öltönyök és drága szőrmék nem valának, már kezdetben, idegen czikkkel!

Őseink úgy hadi, mint népies öltözetöknök emlékezetünkig eljutott egyes darabjairól tulajdonképpen körülménységgel majd csak alábbi közleményeimből leszen szó, — hol a fásztó munkát nemcsak megkönnyítik, de élénkítik is Ilosvay Selymes Péter, br. Balassa Bálint, Bornemissza Péter, a „Zrinyiász,“ br. Liszthi László és Gyöngyössi István tárgyakhoz szóló becses emlékezéseikkel. Most, tanulmányom még folyvást az általánosságok körül forgolódván, bátorságot veszek magamnak abbéli véleményem előterjesztésére, vajjon miért uralkodik már ősi nemzeti viseletünkben az a kettős elve a ruha szabásának, a mi jelenleg is, t. i. a s z ü k és b ő?

En e művelődéstörténelmi talány megfejtésének kulcsát — tökéletesen elvonatkozva a néprajzi rokonulás eszméjétől — direktre a foglalkozásban keresem, annyival is inkább mert éppen az ősmagyarról van szó.

Minden értelmesen gondolkozó nép ruházódásában iparkodott, mint iparkodik ma is, összekötni a czélszerűt a hasznossal. Vagy ha ez az állítás ily alakjában kissé nagyon is modern színezetűnek látszanék, hát akkor úgy fejezem ki magamat, hogy a szükség kényszeréből fejlődött ipari ügyességét folyton összeegyeztetve foglalkozásának követelményeivel: életrendjének és hivatásának úgyszólván gépies szolgálatába bocsátotta.⁴⁾ Azaz öltözött, mert öltöznie kellett, öltözött oly formán, a hogyan öltöznie lehetett és úgy a hogy folyton fejlődő izlésé öltözni tanította. A szükségességet az izlés beléolvastotta a foglalkozásban nyilvánuló szokásba.

Ez anticipáció eszmelánczolatával megbarátkozva, könnyű dolog feltalálnunk őseink ruházódásában az egymástól homlokegyenest divergáló szokásgyakorlatnak, úzusnak való alapját.

Ugyanis, őseink — a mennyire történelmi alapon nevékre büszkén emlékezhetünk, határozottan két ellentétes irányzatu életrendet folytattak. Hadur zord és törhetlen gyermekeit a csendes és békés természetű mezei élet istenasszonya dajkálta. Ereiben Marsz felkorbácsolt dühe és Céresz nyugalmasan csörgedező vére keringett. Szilaj katona és mélabús pásztor; tuskön-bokron csörtető vadász

és nyugodtan egy helyre meglapult halász volt egy személyben. Ma tetőtől-talpig vasba és fegyverbe öltözve, holnap már könnyű otthonkájában s családjának kenyeret szerző eszközével kezében. Tegnap még könyörtelen villám, ma már éltető napsugár. Éppen, mint a görög mythosz-korbéli növény, a mólü, melynek fehér volt virága, s fekete gyökere: tökéletes ellentéte annak, aminek éppenséggel látszott.

Nem csoda tehát, ha a honkereső és honmentő ősmagyart egészen más öltözetben látjuk, mint a csendes tüzhely családiás örömeit élvezőt. Sőt, ha tekintjük, hogy a harciba induló hősök tetőtől-talpig feszes, szorosan testhez álló, vas vagy szaru lemezekből készült páncélba öltöztek: azt is fel kell tennünk, hogy a kivívott diadal boldogító békéjét élvezendők, a sokkal kényelmesebb, de formájában a harci mez szabása után induló diszmagyart ölték fel.

Éppen így következtethetnénk a ruházat formájára is.

DONGÓ GY. GÉZA. *)

*) További közleményeim, minthogy egyik elsőrangú szaktudósunk kegyes figyelmé folytán igen becses adatoknak jutottam birtokába — bizonyos időre felfüggesztem. (Folyt. köv.)

A „Tárcza“ rovatban megjelent: „A visszatért“ című költemény szerzője nem Gérecz Antal, hanem Károly, mely nyomdai hibát kötelességünknek vélünk kijavítani.

II. sz.

A szegi gőzmalom részvénytársaság készítményeinek árjegyzéke kicsinybeni eladásra.

— Készpénz fizetés mellett, o. é. — Kötelezettség nélkül. —

Buzakészítmények.	Szám	100 kg. után	
		frt	kr.
Asztali dara finom	A	20	60
„ közönséges	C	20	20
Királyliszt	O	20	—
Lángliszt	1	19	40
Montliszt	2	19	—
Zsemlyeliszt különös	3	18	60
Zsemlyeliszt	4	18	—
Fehér kenyérliszt első rendű	5	15	60
„ második	6	13	80
Barna kenyérliszt első rendű	7	13	40
„ második	8	11	—
„ harmad r.	9	7	80
Buzakorpa	10	3	40
Rozskészítmények.			
Rozsliszt finom	I	12	80
„ közép	II	12	40
„ barna	III	8	20
Lábliszt	IV	5	—
Sima liszt	V	7	20
Rozskorpa	VI	3	60

Szegi, 1878. októberhó 25.

A zsákok súlya:

A, C,	brutto	25	kilogramm.
0-9	»	75	»
I. II. III. V.	»	75	»
Lábliszt és korpa	»	50	»

Kiadói üzenet.

Tisztelettel felkérjük lapunknak azon tisztelt előfizetőit, kik dijaikkal még hátralékban vannak, hogy e dijjakat november hó közepéig beküldeni sziveskedjenek, miután az év végéhez közeleg számadásainkat pedig ideje korán rendbe akarjuk hozni.

Felölös szerkesztő és kiadótulajdonos:

BORÚTH ELEMER.

HIRDETÉS.

Mindazok,

kik köszvény, csúsz és ezen bajokból eredő benuulások stb.-ben szenvednek

bár ha már minden kigondolható gyógymódot minden eredmény nélkül megkísérlettek volna is, s bár ha már még a reménységgel is, teljes egészségöknek valaha visszanyerhetésére végleg felhagytak volna is, ha már oly sok mindent megkísérlettek, — forduljanak utóljára még **Moessinger L. G. urhoz Frankfurtban a Maina mellett.**

Ennek gyógymódja által magában az utóbbi hónapban is sok százan szabadultak meg nyavalyájoktól tökéletesen, s Moessinger ur a gyógymód előit, mely melesleg mondva nem is valami nagy pénzbeli áldozatokat igényel, mindenkinek megengedi, hogy magának eredményei felől felvilágosításokat szerezzen, miczélből egy tőle, vagy ezen lap kiadóhivatala által ingyen megszerezhető röpiratban nagyszámu minden rendű meggyógyult egyének címét közli. E kezelés mint felettébb észszerű bizonyult be. Moessinger ur voltaképpen a betegőt csak a baj és annak előrehaladottsága rövid leírását kívánja, s azzal ő a beteggel közli megszabott rendeleteit. Magyarul is levelez.

Miután már oly sok ezereken, kik köszvény, csúsz, s az ezen bajokból eredő benuulásokban stb. szenvedtek, Moessinger L. G. urnak Frankfurtban a Maina mellett, gyógymódja által, többnyire számos év óta végtelen fájdalmaiktól megszabadítottának, egészségökét ismét visszanyerték, senkinek sem kellene elmulasztani a ki csak ezen fájdalmas bajtól meg van lepve, még ha a minden kigondolható szer és gyógymódok sikertelen használata által egészségök ismét megnyerésének még reményével is felhagytak volna már, Moessinger ur röpiratát, mely úgy általa, mint ezen lap kiadóhivatala által ingyen megszerezhető, általveszi.

1-3

Hirdetmény.

A sátoralja-ujhelyi polgári takarékpénztár és hitelegylet

mindazon zálogtárgyakat, melyek

folyó évi augusztus 1-ig ki nem váltattak,

ugyancsak f. évi november 24-én, délutáni 2 órakor

az intézet helyiségében,

Kazinczy-utca, gróf Andrássy házában, hiteles közeg jelenlétében

nyilvánosan elárverelni fogja.

Árverés alá kerül: állam- és értékpapir, arany- és ezüst ékszer, gyöngy, óra stb. stb.

Sátoralja-Ujhely, 1878. október 23-án.

Az igazgatóság.

³⁾ XI. fej. 23. lap. i. m.

⁴⁾ V. ö. I. cikkünkkel.

H I R D E T É S E K.

GAZDASSZONYOKNAK.

BIEBER ANTAL **thea és rum** **BUDAPESTEN**
nagykereskedő

ajánlja a thea-idényre közvetlen behozott
valódi chinai **THEA** és igen régi valódi **RUM** raktárát.

Különösen a következő fajokat:

Congo thea igen finom	fél kilo	frt 2.-	Melange à la Moskau zamatos vegyíték	4.50
Kaysow Congo különösen finom	"	3.-	Magyar vegyíték igen zamatos, legfinomabb nemekből vegyítve	5.-
Souchong igen finom	"	4.-	The King of (király thea) igen finom theakból készített vegyíték	6.50
Lapsung Souchong kiváltképen finom	"	5.-	Gizela vegyíték a legfinomabb theakból vegyítve	8.-
Orosz karaván-thea fekete, igen finom	"	6.-		
Mixed Family Thea, (thea vegyíték)	"	3.-		
angol családi thea	"	3.-		
Jamaika rum 3 finom minőségben, egy nagy üveg (70 centiliter)		frt 2.20,		
Jamaika rum	kis " (35 centiliter)	1.10,		
Brazíliai rum legfinomabb	"	-.75,		
Ugyanaz egy fél üveggel	frt.	-.60.		

Videki megrendelések a leggyorsabban és pontosabban eszközöltetnek és a 10 forintot meghaladó bevásárlás díjmentesen szállítatik.

Kívánatra árjegyzék ingyen és díjmentesen. A legkisebb rendelmény is pontosan eszközöltetik.

1-7 Levél általi megrendelési cím: **Bieber Antal Budapest.**

Polgárok.

Francziák, angolok és osztrákok évek óta különlegességekkel árasztják el hazánkat. Ezen legtöbb esetben célra nem vezető orvosságokért sok százezer forint vándorol tőlünk a külföldre. Az általam feltalált s készített Élet-Elixir először is külföldön vívott ki magának elismerést és évenként több mint egy millió üveggel küldök ezen Élet-Elixirből külföldre.

Egy részről azon eredmény, melyet az általam feltalált

Kárpáti Élet-Elixir

Angol-, Német- és Franciaországban a számtalan, azonban legtöbbnyire eredménytelen gyógyszerek közt kivívott más részről a tömeges megrendelések, valamint ezekre menő híres férfiak, köztük a királyi fensége a Valesi herceg (angol urónörökös), és tanárok által kiállított elismerő és köszönő levelek arra indítottak, hogy gyógyszeremből magyar hazámban is raktárakat állítsak fel.

Ily raktárt állítottam fel:

Sátoralja-Ujhelyben: Reichard testvér uraknál.
Dvorszky J. urnál.
Kaufmann Lajos urnál.
Tóke-Terebesen: Bieber Lipót urnál.
Király-Helmeczen: Weinberger József urnál.

Évekig tartó fáradhatlan szorgalommal összekötött alapos tanulmányok folytán fedezhettem csak fel a Kárpát füvek s növények gyógyalkatait, melyek szaklapok kivonatai szerint felülmulhatatlanok tüntek ki a következő betegségekben. Bámulatos eredmény a láznál, bármily idült legyen is az, cholera és hányászkelés gyors elmulása, biztos szer rossz emésztés, gyomorgyengeség, hányás, étvágyhiány és nyálkásodás ellen; még beteg emberek is bizton számíthatnak hosszú életre ezen Élet-Elixir használatával.

Laibach, 1878. szeptember 1. — A bulgáriai sebesülteknek, melyek az én kórodámba jöttek, az ön Élet-Elixirja nagyon kitűnő szolgálatokat tett, különösen gyomorgyengeségeknél; kérek postafordultával ismét 1000 üveggel.
Dr. Koharies Ferencz, igazgató.

A részemre próba gyanánt küldött 20 üveg Elixirt, mindennemű gyomorgyengeség ellen sikerrel alkalmazva, felhasználtam. Ez eredmény és kívánata folytán az ön által felfedezett Élet-Elixirt a konstantinápolyi egészségügyi igazgatóságnak legmelegebben ajánlottam. — 500 üvegnek azonnali elküldését kérem.
Mustafa basa, ezredes és erzerumi főtörzsorvos.

Sürgöny: Fuchs urnak Malackán, Magyarország. — Küldjön azonnal 100 üveg Elixirt, az első küldeményt tábori kórodámban már felhasználtam. Kalafat, 1878. január 10.
Dr. Brankovics Sándor.

„Journal de Gerève,” 1876. október 18-ról:

Fuchs B. ur által Malackáról (Magyarország) Dr. Girardin helyb. tanárhoz küldött Élet-Elixir a kórodán megvizsgáltván és alkalmaztatván étvágyhiány, emésztési gyengeségek és gyomorbetegségeknél — eddig el nem ért eredményeket vívott ki.

„Le Gazette de France,” Páris, 1877. január 3.

Fuchs B. ur által feltalált Élet-Elixir gyógyereje a helybeli egyetem orvosi karánál megvizsgáltatott, alkalmazását eddig el nem ért siker koronázta. Emésztési gyengeség és emésztés hiányánál. Ezen eredmény folyományaként megengedtetett malackai lakos Fuchs B. urnak az általa feltalált Élet-Elixir Franciaországban elárulhatni. Szabadalmazva a magyar királyi miniszterium által 1876. augusztus 24-én 15,536. nsz. a Francia miniszterium által 4695/1876. sz. alatt.

1-10

Egy üveg csomagolással ára 1 frt.

FÓRAKTÁR Eckardt Pálnál

Bécs, III. Sznapiacz 7.

Az 1876. évi Philadelphiai világiállításon első éremmel jutalmaztatott.

Kapható a hirdalom minden gyógyháza- és anyagkereskedésében.

Möller májolaja a halászat helyén a Lofoten-szigeten, saját gyárában készül, halvány-sárga természetes színnel. Ize kellemes olaj jellegű és szagtalan, s megemésztése még a leggyengébb gyomor által is gyorsan eszközöltetik.

Az olaj a gyáros által töltetik üvegekbe s eredeti jelvény és önkupakkal látatik el, miáltal a hamisítástól teljesen meg van védve. A fogyasztók tehát biztosak lehetnek, hogy egy teljesen tiszta termelvényt kapnak, melyet kiváló gyógyerejénél fogva, különösen mell- és tüdő bajok, görvélyes kórok, hörbetegek s általános gyengeségek ellen kitűnő szerül használhatnak.

A nagy közönségnek azon elterjedt balvéleménye ellen, hogy a barna halmáj-olaj hatékonyabb gyógyerejű, mint a halvány-sárga ugynevezett fehér minőségű, utalok minden üveghez mellékelni szakértői értekezésre, mely a májolaj készítése és hamisítására vonatkozólag kimerítő felvilágosítást nyújt.

Fóraktár Bécsben ECKARDT PÁLNÁL
III. sznapiacz 7.

Egy üveg ára 1 o. é. forint.

Raktárom van:

Sátoralja-Ujhelyben: Pintér Ferencz,
Kassán: Wandraschek Károly gyógyszerész uraknál.

Hirdetés.

Deutsch József utódainál

frissen megérkezett

**MARONI
HÄRING**

Emmenthali sajt

és egyéb csemege,

legfinomabb

thea és rum

ép ugy ajánlja legjobb
táposó-zsákokat és mindenféle fűszereket
a legutányosb áron.